

Kleine Houtstraat 116

De Drie Kronen

In de Kleine Houtstraat zie je veel verschillende gevels. Allerlei stijlen komen voor. Toch is de trapgevel van nummer 116 met boven de ramen van de eerste verdieping mooie tudorbogen en de ouderwetse roede-raamindeling behoorlijk opvallend. Daarnaast speelt ook de voorname deurpartij een belangrijke rol.

Het huis ziet er aan de voorkant uit alsof het in de 17de eeuw is gebouwd. Dat is ook wel zo, maar de voorgevel is geheel vernieuwd. Een herinneringsteentje aan die grote verbouwing verraaft de werkelijke datum met de aanduiding "herbouwd in 1932".

Oorspronkelijk stond hier een huis uit 1630 dat werd gebouwd als huismeesterswoning van het toenmalige Elisabeth Gasthuis. In die tijd werd ook de wapenstein van Elisabeth van Thüringen aangebracht.

Deze grote wapenstein kun je zien boven de toegangsdeur. Afgebeeld zijn de drie kronen van Elisabeth. Deze kronen geven aan dat zij niet de eerste de beste was. Zo was zij de dochter van de koning van Hongarije; de eerste kroon. De tweede kroon was die van haar huwelijk met de koning van Thüringen en de derde die van Bohemen, waar haar vader ook koning was.

De Kleine Houtstraat 116 is nauw verbonden met het daarachter gelegen toenmalige Sint Elisabeth Gasthuis. Via de Kleine Houtstraat 116 kon je doorlopen naar het Gasthuis. Daarvoor was een extra buitendeur in de woning aanwezig. Deze extra deur is nu verdwenen.

Het Gasthuis is vernoemd naar dezelfde Elisabeth van Thüringen en bestaat nog steeds, alleen niet meer hier en niet meer onder de naam Elisabeth Gasthuis, maar als Spaarne Gasthuis met vestigingen in Haarlem-Noord, Haarlem-Schalkwijk en Hoofddorp.

Bij de oprichting in de 14de eeuw was het Gasthuis gelegen aan het Verwulft. In eerste instantie was het Gasthuis, zoals de naam al zegt, bedoeld om onderdak te bieden aan reizigers. Dat veranderde al snel en vervolgens werden alleen nog zieken opgenomen.

De grote stadsbrand van 1576 heeft het oude complex aan het Verwulft volledig verwoest. Het gasthuis vond in 1581 een nieuwe plaats op het terrein en in de gebouwen van het leegstaande Minderbroederklooster tussen de Kleine Houtstraat en het Groot Heiligland.

De hoofdingang van het gasthuis bevond zich aan het Groot Heiligland. Dat is nog steeds goed te zien aan het in 1767 gebouwde poortje met een zeer verhalende nog oudere gevelsteen.

Meer bijzonderheden zijn te vinden in het boek "Gevelstenen van Haarlem" geschreven door Peter van Graafeiland en Theo Bottelier. Peter van Graafeiland is bezig een vernieuwde versie voor te bereiden.

Bron: Oude gebouwen in Haarlem – J.A.G. van der Steur (1907)